

Издава Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годишњу € 6, за по годишње € 3, за четврт годишње € 1 и 50 новчића.
 За АУСТРО-УГАРСКУ за годишњу € 6, за по годишње € 3, за четврт годишње € 1 и 50 новчића.
 За СРБИЈУ за годишњу € 7, за друге земље € 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Цретава тало се у плаћеним писанима попо-средно администрацији - Гл. Црногорца - на Цетиње, а може се и картом упути-ницом на пошту у котор. Дописи шлау се уредиш-тау. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПРОГЛАС

ОБРАТНА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
 ЦРНОГОРЦА
 БРОЈ 28

НАРОДУ ЦРНОГОРСКОМЕ.

ЦРНОГОРЦИ!

Скоро су пет вјекова, како сила турска гази већи дио народа нашега и пустоши најљепше земље старе и велике државе српске.

Народ је наш устајао више пута, да стресе са себе ланце ропства и опет, изнемогао, јер поцјенан и остављен сам себи, клонуо је у тешкој вериге варварске надмоћности.

Црногорци! Ево година дана, да је народ наш и опет устао са узвиком: Слобода или смрт!

Из наше сусједне Херцеговине пламен устанка обузео је и браћу нашу у Босни и народ бугарски, брата нашега истога и по крви славенско и по крсту православном.

Црногорци! Крв ваша витешка већ се пролијевала и пролијева се на бојиштима херцеговачким, јер ви немогасте гледати браћу своју рођену, а да им непомогнете, и ако сам вас ја због међународних обнела удржавао, да сви листом непоћете. Ви сте поједини чинили дужност своју. Слобода ће славити погинуле и хвалити живе те јунаке. Но ред је дошао, да сви скупа, да сва Црна Гора испуни дужност своју.

Црногорци! Застава слободе и независности, која се и послје Косова ваада поносито и једино вила на ношијем кршевима, није била само застава слободе и независности Црне Горе, него и знамење будуће слободе и независности свега народа. Наша подјармљена браћа гледаху ваада у Црну Гору као у сунце своје, које ће их једном огријати и оживијети топлим зрацима слободе.

И ево је, јунаци моји! куцнуо тај велики час, да се обистини значење Црне Горе и испуне жеље наше браће и наше.

Црногорци! Нас зове у борбу против Турске и позив наш и дужност света према браћи нашој, која се очајнички боре, да се ослободе стања, које више подносити не могу, стања грознога и недостојног створа божјег. И осим тога нас сила сама Турска на рат против ње. Јевропске силе настојавале су на сваки начин, да побољшају стање уставалог народа и да му мир поврате. У томе сам им и ја са највећим самопрегорјењем пружио своју помоћ. И Турска не само да је осујетила те напоре, него је у свима побуњеним земљама њезиним завладало стање, још ужасније и разваданост фанатизма турског показује се безгранична. Шта више влада турска предузима и против саме Црне Горе такве мјере, које стјешњују наш слободни државни живот, које упропашћујући дјејствују на наше привредно стање, које показују највеће непријатељство и најпослије грозе опасношћу миру нашем и неповрједности наше скромне државице.

И част и сигурност наша захтјева, да ово стање више неподносимо.

Црногорци! Пун вјере у праведну, у свету народну ствар нашу, пун непоколебљиве вјере у помоћ Бога свемогућег, пун најјачега повјерења у одушевлење и јунаштво ваше, ја вам јављам, да ступамо у борбу против Турске, у рат најсветији, у рат најправеднији, у рат за слободу и уједињење нашега народа, нечовјечно, неправедно гаженога вјековима од необуздане силе турске!

Ја ступам данас пред вас, Црногорци! ступам на чело храбре војске црногорске, које је безбројне славе и велике побједи, величанствено пожртвовање и јунаштво историја вјечноме спомену предала. Ја не сумњам, да ћете се ви и овога пута, под водством мојим, показати достојни витешкијех предака својијех, јер нећете ни часа губити из вида нашу чврсту и једину одлуку: ослобођење и уједињење народно!

Црногорци! Ми ћемо гинути, јер велика циљ тражи и жртава великијех. Али ко погине родиће се и живјеће вјечно, јер ће га ослобођени народ славити до вјека. Али ми ћемо и побједити, ако Бог да! Ми нестојимо више сами. И наша сестра Србија развила је исту заставу, коју и ми. Нашу заједничку борбу, Црногорци! пратиће симпатије свега изображеног свијета, који у средни својој осуђује варварство и жели нама побједу, да њом отворимо у Богом благословене земље наше, које је Турци опустошио и подивљао, пут просвети, слободи и благостању. Уз борбу нашу стајаће својом моралном помоћи не само сваки Србин, ма гдје био, и не само наша најближа браћа Хрвати, који су мисао југославенске узајамности ваада неговали, него и милиони једнокрвне браће наше славенске, који се сви у сретном положају налазе. А са том помоћи своје рођене браће дух и јунаштво ваше постаје несладиво.

Црногорци! у таквим повољним приликама ступамо ми, данас, у рат против Турске.

И у овоме часу само једно, Црногорци, хоћу да вам препоручим. Покажите се у рату још великодушнији, него што сте у добу мира. Штедите гдје год можете и примајте са раширенијем братским рукама, гдје год вам на сусрет изађу, нашу браћу мухамеданске вјере. Они су наша крв, међу њима има потомака старих и славних војвода и људи наших, које је сила, невоља и заблуда одбила од вјере прађедовске. Који нам пруже руку, од њих нас вјера неће раздвајати. Бићемо браћа и живјећемо као браћа с њима.

Друго ништа немам да вам напоменем. Ја вас нећу соколити, јер знам, да су ваша витешка прса избрекла жељом за бојем против Турчина, жељом, да осветите Косово и ускренете с њега давно сахрањену слободу народа српскога. Ја вас нећу данас опомињати ни на ред и послушност војничку, јер сте ми сваком приликом радосних доказа о томе дали.

Ја вас нећу ни позивати као кнез Лазар: «Ко недође на бој на Косово!»... То ми није потреба, јер знам: сви ћете за мном!

Прије била је неслога, а сад је слога!

Мурат доби царство наше, Мурату га и отети ваља!

На ЦЕТИЊУ, на Видовдан, 1876.

КЊАЗ НИКОЛА.

Као синовију горњег прогласа до-
носило ову познату цјесму нашег витеш-
ког Господара:

Онамо, онамо!... за брда она,
Говоре да је разорен двор
Мојега цара; — онамо веле
Бно је његда јуначки збор. —

Онамо, онамо!... да вишу Призрен;
Та то је моје — дома ћу доћ;
Старина мила тамо ме зове:
Ту морам једноч оружан поћ. —

Онамо, онамо!... са развалина
Дворова царских врагу ћу рећ:
«С огњишта милог бјежи ми куго,
Зајам ти морам враћати већ!» —

Онамо, онамо! — за брда она,
Казују да је зелени гај,
Под ким се дижу Дечани свети:
Молитва у њих присваја рај. —

Онамо, онамо! — за брда она,
Не небо плави савија свод;
На српска поља, на поља бојна,
Онамо браћо спремајмо ход! —

Онамо, онамо! — за брда она,
Пожарен ковчег кликује Југ:
«У помоћ ђецо, у помоћ синци,
Светит ме старца свет ви је дуг!» —

Онамо, онамо!... сабљи за стара
Његова ребра да туним реза
По турским ребрим; — да б'једној раји
Њом истом с руку расјецам вез. —

Онамо, онамо! — за брда она,
Милошев кажу пребива гроб:
Онамо!... покој добићу души,
Кад Србији више не буде роб. —

Цетиње, 22. Јуна.

Освета косовског пораза и четото-
летнога страдања народа српскога одпо-
чиње — свети Душанов орлаш-барјак, ју-
наштом и крвљу стражара његовијех у
овијем брдима невредим сачуван већ се
весело, поносно вије низ Херцеговину.

Вјечита борба српанијех и одабрани-
јех Срба, што се утврдише у ове стијене
послије поплаве туђинског господства, да
спасе овај свети аманет и спомен из срећ-
нијех дана Србије кроз кобна и црна вре-
мена за боља — то је историја Црне Го-
ре, то је до данас био њен задатак пуан
злаке муке, али пуан и најљепше славе.

Здраво да си дакле Црна Гора! Ти
си Србију на све четири стране свијетли-
ла кроз вјекове роњскога чамљена, тјеш-
ла га и храбрила да се неподаје худој
вудбини, и недала му да заборави сјајну
прошлост српске државе и велико царство
Душана Силнога; твоја јуначка великодуш-
на дјела састављају славу прошлост са
великом будућности која се сво осмјехива
српскоме народу; ти си ковчег у ком се
сакривала идеја српске независности и
слободе — тебе неће никад преставати
српске виле у вијенице врти.

Благо и теби наш Свијетли Књаже!
Великијем ли те срцем Бог обдари, да из
цетињског скровишта зграбиш то свето
знамење, па да с њим границу прећеш,
да Србе ослобађаш, да непријатељ од ког
је сва Јевропа стрепила пред тобом стре-
ш! Благо теби е си ријеч дану одржао и
твојим срећнијем походом на османлијску
силу испунио твоје велико обећање у
цјесми, којом си испунио новијем надама
читав параштај и покренуо га на ово ве-
лико дјело!

Благо твојим славнијем предцима!
од превелике среће кости се њихове ра-
дују по ладнијем гробницама а сјајне
ам сјени, оба Данила Велика, и оба Петра,
Светога и Цјесника, са осталом часном
дружбом благосињају те на срећноме
путу највећим родитељским благосло-
вима!

Благо Црној Гори што си њен нај-
љепши понос, — благо народу српско-
ме, што ћеш ако Бог да бити његов
спаситељ!

Здраво да сте и ви соколови црно-
горски, неовједима војско нашега Свијет-
лога Књаза! Уз вас је стара ерећа црно-
горска, иза вас се подиже шум срећожел-
нијех усклика цијелога српства, вас чека
раширенијем рукама браћа ваша а до са-
да једна раја турска да је избавите од
тешког робовања да се препороди, да чи-
стите дивне предјеле српске од турскога
тиранства, да опет процвате, да се опет
почну орнит весели гласови по њима а
плач и лелек да престане; ви вршите нај-
светију дужност, с вама је правда, с вама
је Бог!

А најодушевљеније поздрављамо сло-
гу која је синула на српскоме небу.

Заједница из међу Србије и Црне
Горе у овоме светоме рату већ је зајед-
ничкијем обје посестрима дјелима одакри-
та. Усклик, којијем завршује наш свијет-
ли господар свој проглас народу: «Мурат
доби царство наше, Мурату га и отети ва-
ља!» — разлијеже се и из уста Његове
Свијетлости Књаза Милана по свој Србији
и већ је његова војска уљегла у Босну
да је ослободи.

Ова српска слога поразиће врагове
наше а троструку снагу улили у свако
српско срце, у њој нам лежи најбоље
јамство коначне побједи наше — она
ће ако Бог да скоријем уродити сло-
бодом браће наше у Босни, Херцеговини
и Старој Србији.

Италија у источном питању.

Један од најзнаменитијех италијански-
јех листова „Il Secolo“ што у Милану
излази овако припреља јавно мњење у
Италији у очи престојелих догађаја на исто-
ку:

«Ако рат букне, а биће страшни рат
јер ће се војске бројити на милијоне, ка-
ко се мора Италија држати?»

«Ово су питање већ други ставили
и славни Мамјани изрече да се Италија
има држати вјерно начела неинтервенције
а други свечано изјавише да у случају ра-
та Италија мора ућ учествовати.»

«Ми, чувајући се ваада апсолутни-
јех максима, неможемо поднисиати ни јед-
ну ни другу осуду изречену а priori.»

«Кад би политика немјешана има-
ла продужити страдање Хришћана и на-
пустити побуњене покрајине звјерском тур-
ском покореву, требало би је одбити као
нечовјечну.»

«Кад неби рат имао другу сврху не-
го обдржање турске цјелокупности као
оно год 1854, Италија би имала остати у
миру јер је од онда искуство показало да
Турска неможе живјети животом цивили-
зације.»

«Палска је влада пала јер ју је ци-
вилзација одбацила; а којим се разлогом
може данас бранити османско царовање,
које је једна врта мртвога тијела у кри-
лу јевропског изоборења? Подумјесеци
нема уживати веће привелегије него пал-
ска тијара пред хришћанскијем велесила-
ма.»

«Ако Италија узмора учествовати у
источнијем догађајима мора учествовати др-
жећи високо заставу народности, и тако
чињени да при коначном уређењу буду са-
душане и поштоване жеље народа.»

«Политика пуке себичности, поли-
тика која се зачиње и завршује по габри-
нетима не рачунајући ни најмање са же-
љама народа, нема бити никад политика
италијанска; данас корисна могла би сјут-
ри дан бити узроком велике штете на-
шој народној егзистенцији.»

Г. др. Светозар Милетић подио
је на угарском сабору шљедени предлог
за одлуку подржијелен дугијем и основ-
нијем образложењем:

1-во Да се аустро-угарска дипло-
мација ограничи на дипломатску интерце-

псу, односно медијацију код отоманске
порте у погледу национације устали
Хришћана у Херцеговини, Босни, и Бу-
гарској, и при томе да како код порте
тако и код јевропских велесила поради да
се за базе (основ) успјешне и трајније
национације узме аутономија, положају
Србије и Романије подобна унирашања са-
мошталност Босне, Херцеговине са старом
Србијом, и Бугарске; односно сједињене
Босне Херцеговине и Старе Србије са кне-
жевинама Србијом и Црном Гором: под мо-
далитетима и условима, који би се међу
отоманском Портом и дотичним хришћан-
ским областима и народима утврдили, и
велесилама на париски уговор потписа-
тим назнање дали.

2-го У случају да отоманска порта
без одлагања не пристане начелно на гор-
њи базе национације и да Србија и Цр-
на Гора устану у Херцеговини, Босни и
Старој Србији и Бугарској по околности-
ма и у другим областима јевропским Тур-
ске оружаном руком у помоћ притеку, да
се Аустро-Угарска уздржи од сваке ма-
теријалне, односно оружане интервенције
окупације, или анексије, и од саме коер-
ције Србије и Црне Горе, него да се не
само у интересу мира ван граница Тур-
ске царевине, но и у смислу међународ-
ног како општег тако и специјалног на
Турску односног права придржава начело
неинтервенције и из овога изицхује неутрал-
ности и да Аустро-Угарска дипломати-
ја настоји томе поступку и код других јев-
ропских велесила уважења прибавити.

3-ће Да се у таквом случају не са-
мо Србији и Црној Гори, него и устани-
ма у Херцеговини и Босни и уопште у
турској царевини призна тако звано «пра-
во ратујући» (droit des belligerants) са
међународним посљедницама тога са најве-
ћим дужностима скопчаног права.

4-то Да се Аустро-Угарска у смис-
лу неутралности као држава уздржава од
државне потпоре ратујућих странака и пре-
ма томе нарочито од пропуштања турске
војске и војних средстава на Клеку и Суто-
рини, и уопште преко суве или мореке
границе своје; но поред тога да не забра-
њује и не пријечи држављанима својим
приватно учешће, или подпомагање рату-
јућих странака на начин, који међународ-
ним правом и поред државне неутралности
није искључен, и који није у опреци са
позитивним дужностима аустро-угарских
држављана према овој монархији и одно-
сно њеној отачбини.

ЦЕТИЊЕ, 23. Јуна. — Величанствени при-
зор, велики догађај збијо се је прошле неђеље
у крилу наше смјерне престолнице. Као што је
бројав свему свијету онај час разгласио
Његова Свијетлост наш Господар, Књаз Ни-
кола I. кренуо је с врховијем својијем
штабом и с војском на бојно поље пут
Херцеговине, пошто је већ био објављен
рат Турској порти у Цариграду и та об-
јава саобћена била габинетима свијех јевроп-
скијех велесила.

У саму зору војничка свирка поче
развеселивати варош и припрељати вој-
ску на велики поход, а звона манастирска
доживаше убојнике на молитву. Преосвеш-
тени митрополит г. Иларион одслужико
је св. литургију са призивањем св. Духа
у присуству нашега Свијетлога Господара
и Свијетлога Дома Његовога, г. г. војво-
да и осталијех вишијех војничкијех часни-
ка. Послије свете службе скупи се сав на-
род пред двор књажевски и у најдубљој
тишини прочита г. Благо Петровић про-
кламацију коју доносило на првоме мјесту.
«Живно Књаз Никола! орило се по по-
љу цетињском најгромовитије и најодушев-
љеније. Иза тога развије се војска да се при-
прави за кретање и у шест сати бијаше
притиснула сву пјачу изпред двора и ту
изгледаше свога обљубљеног Господара и
врховнога вођу. У томе излети из двора
Књаз Никола у најбогатијем руку на вил-
ном зеленку са алај-барјаком у руци, кли-
чући: «здрavo војско, хидио у добар час!»
Што се збило у овом тренутку перо није
кадро описати. У тој бури најодушевље-
нијег и најпотрешенијег народног осјећања
предаде Свијетли Књаз заставу алај-барјак-
тару, и крене. Колико је тронуо сва-
ко срце овај растанак толико се око на-
лађивало гледајући оне дивне јуначке сли-
ке и оно одушевљење цијеле војске и њен
зор којијем ће ако Бог да врага сатрјети.

Са Свијетлијем Господаром отишао
је преосвештени г. митрополит Иларион.
Свијетли Књаз је с војском етигао у
неђељу у Цуце и ту вођно а сјутри дан
био је на Грахову оклеп је јучер зором
кренуо низ Херцеговину.

— Њезина Свијетлост Књагиня Ми-
лена напустила је купалиште у Бијелој и

повратила се у престолницу још 16. о. м.
са Свијетлијем наследником. Дочек је би-
је најсвечанијем и најердачнијем. Њезина Са-
за све вријеме рата остаје овђен стално.

У државном сенату остали су по на-
редби Свијетлога књаза г. г. сенатора вој-
вода Петар Филипов Вујовић и сардар
Станко Машанов Вукотић.

— Предједник Сената, г. Божо Петро-
вић кренуо је јучер с војском и својијем
штабом да посједне границу према Ар-
банији.

— Прошле суботе побили су се Дре-
каловићи и остали прекогранични Кући
с Турцима подгоричкијем и иначком. Тур-
ци су принуђени били да уступе гоњени
до ријеке Гибнице, која је на врати-
ма Подгорице. Турци Зехани и Арбанаси
који су се тај дан десили у Подгорици није-
су хтјели учествовати у боју. Штањег из-
вјештаја нијесмо још добили.

— Његова Свијетлост књаз Милан
кренуо је 17. о. м. из Биограда к јужној
граници к војсци која ће оперирати према
Нишу а прошле неђеље издао је ратуу
прокламацију.

— Пошто је уредник овога листа о-
тишао на бојно поље у Херцеговину, у-
мољен је био наш поштовани пријатељ и
познати родољуб г. др. Лазар Томановић
да се прими за вријеме уредињаштва, чему
се он радо одазвао и рад предузео.

Наш лист није могао у задње
вријеме редовно излазити за то, што је
овдашња штампарија имала врло много и
врло важних послова. За то молимо што-
ване наше читаоце да извини, а лист ће
одсле редовно излазити.

14. Јуна преставио се у Грахову од
Тифа, хирург тамошњег руског лазарета
«друштва за старање о болијем и рањ-
нијем војницима», Петар Васиљевич По-
лисадов, у 26 год. живота. Покојник свр-
шио је науке на петроградској лекарско-
хирургичкој академији, на којој је одма
по свршетку био примљен у службу и
придан к хирургичкој клиници професора
Богдановског. Ово је јак доказ о способ-
ностима покојниковијем, а још већи, што
је њено величанство царица руска прошле
године, за вријеме бављења у Криму, од-
ликовала га тијем, изабравши га за свога
придворног хирурга.

Устанак херцеговачки, саучешће и
љубав према својој браћи довела га је
као и остале једноплемене и једновјерне
Русе, да својијем научнијем способностима
поможе страдајућима.

Ово је племенита жртва!
Смртни остаци покојникови сахрањени
су на Грахову. На Цетињу, одмах су-
тра дан, уз службу божију држан је све-
чани парастос покојнику.

Лака му црна земља!

ТЕЛЕГРАМ „Гласу Црногорца“.

Книн, 22. Јуна. — Јучер
усташке вође у Трубару уз
велико весеље усташа и на-
рода прогласише књаза срп-
ског Господарем Босне.

Новости.

— Из Земуна брањави се да су
при одласку књаза Милана на војску били
присутни само руски, немачки и грчка
консули и румунски агент. Немачки кон-
сул изразио је жељу, да се кнез побједо-
носно скоро врати. У Румунији затворени
Бутари пуштени су на слободу. Румунија
је са Србијом у споразумљењу.

— П. Лојду бројављају из Беча,
да је нада да ће се Русија са Инглишком
споразумјети јако уздрмана од како је чуо
цар Александар да је Инглишка послала
новчане помоћи Муктар паша, што га је
јако огорчило те да је заповидно да се
Србија даду четири милиона рубаља.

— По странцијем листовима проноси
се непрестано глас о конгресу.

Државна штампарија.